

נושא השיעור: מערכת הצורות - השפעת הגזרות על משקלי

השם א: מרובעים, חפ"ן, חפיי"ץ, נפיי"ן

שם המורה: ארנון דותן

כיתות היעד: י, יא

מקום השיעור ברצף הלימודי: שיעור מספר עשרים ושש

במערכת הצורות

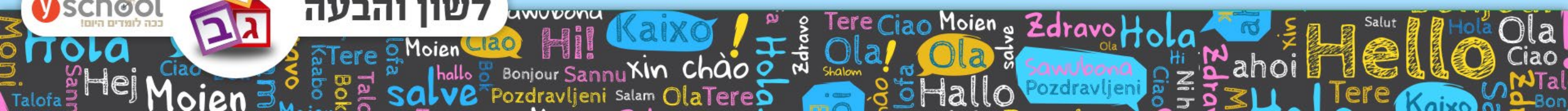
עורך המצגת - ארנון דותן

כל הזכויות שמורות לוויסקול לימודים מקוונים בע"מ

y school
בכה לנעדים היסוד

לשון והבעה

דרכי יצירת שם עצם בעברית

יצירת שם עצם

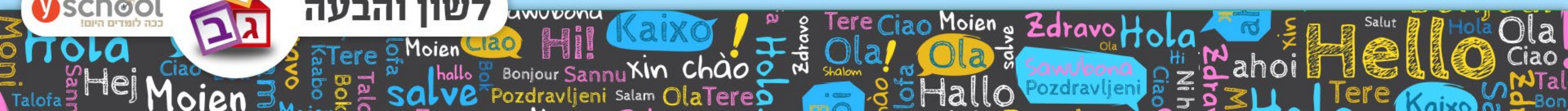
5. שאילת חילים

4. נוטריקון

3. הלחם בסיסים

2. בסיס וצורן סופי

1. שורש במשקל

שורשים מרובעים

השורשים בגזרות השונות משפיעים הגיית וניקוד שמות העצם כפי שהם משפיעים על הפעלים.

משקל	המשמעות	דוגמה מהשלמים	דוגמה מהמרובעים
קִטְלָת	מחלות	אִדְמָת	שִׁפְשֵׁפֶת פִּטְפֹּטת
קִטְלוֹ	בעל מקצוע / בעל תכונה	קִמְצוֹ	בִּזְבִּזוֹ / קִשְׁקִישׁוֹ
קִטוּל	ש"פ - פיעל	קִדוּם	בִּזְבוּז תִּמְרוּן
קִטְלָה	ש"פ - פיעל	סִפְנָה	כִּלְכִּלָה פִּרְנִסָה
הִתְקַטְלוּת	ש"פ - פיעל	הִתְלַמְדוּת	הִתְאַרְגְּנוּת הַצֵּטְמָצְמוּת
מְקַטֵּל	בינוני - פיעל	מְנַהֵל	מְתַדְלֵק מְהַנְדֵס
מְקַטֵּל	בינוני - פועל	מְטַפֵּחַ	מְהַרְהֵר מְדַכְדֵךְ
מִתְקַטֵּל	בינוני - התפעל	מִתְלַמֵּד	מִתְאַגְרֵף

כדי למצוא את המשקל בשם עצם שהשורש שלו מרובע, נוריד את האות השנייה בשורש.

~~פִּטְפֹּטוֹן~~ .קטלו (בעל תכונה) ~~מִאִרְגָּן~~ מקטל (בינוני - פיעל) ~~חִלְחֵלָה~~ קטלה (ש"פ פיעל)

גזרות חפ"ן, חפיי"ן – שמות פעולה ובינוני

המשקל	משמעות	דוגמה מהשלמים	דוגמה מחפ"ן	דוגמה מחפיי"ן
קְטִילָה	שם פעולה - פעל	שְׁמִירָה	נְפִילָה	יְצִיקָה
קִטְלָה		גְּנֵבָה		זְעָה
הִקְטִילָה	שם פעולה - הפעיל	הִזְמַנָּה	הִגְדָּה	הִצָּגָה
אִקְטִילָה		אִסְפָּקָה	אִגְדָּה	
הִקְטִיל		הִסְגָּר	הִקְרָף	הִצַּעַ
מִקְטִיל	בעל מקצוע / בעל תכונה	מְדַרְיָךְ	מְצִיל	מְצִית

הִצָּבָה (ש"פ הפעיל)

מְטִיף (בעל מקצוע)

הִקְטִיל (ש"פ - הפעיל)

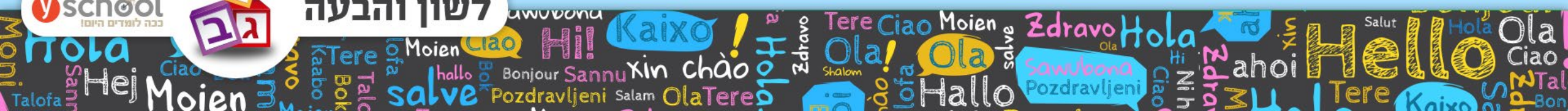
שם עצם בגזרת נפיו

כדי למצוא את השורש ואת המשקל, מחפשים פועל קרוב.

כדי למצוא את משמעות המשקל, מחפשים שם עצם מגזרת השלמים.

משמעות	שלמים	משקל	שורש	פועל	שם עצם
מקום	מגרש מסגד	מקטל	י/ו"ס"ד	נוסד	מוֹסָד
בעל מקצוע	מדביר מזכיר	מקטיל	י/וב"ל	הוביל	מוֹבִיל
מקום	מסעדה מנהלה	מקטלה	י/וע"צ	ייעץ	מוֹעָצָה
—	תרדמה תבהלה	תקטלה	י/וצ"א	יצא	תוֹצָאָה
ש"פ - הפעיל	הזמנה החלטה	הקטלה	י/ופ"ע	הופיע	הוֹפָעָה

משקל	נפיו	דוגמאות
מְקַטֵּל	מוֹסָם	מוֹרְד
מְקַטֵּל	מוֹסָם	מוֹקֵשׁ
מְקַטְלָה	מוֹסְפָה	מוֹשְׁבָה
מְקַטְלָה	מוֹסְפָה	מוֹדְעָה
מְקַטְלֵת	מוֹסְפֵת	מוֹלְדֵת
מְקַטִּיל	מוֹסִים	מוֹשִׁיעַ
מְקַטֵּל	מוֹסָם	מוֹצֵר
קַטְלָה	סְפָה	לְדָה
הַקְטָלָה	הוֹסְפָה	הוֹפָעָה

מתוך בגרות קיץ 2018 (תשע"ח)

לפניך רשימה של מילים מודגשות.

י/וש"ר	י/ות"ר	זק"נ	רא"ה/י
מִיְשׁוּרֵי חיים,	יְתָרוֹן,	זְקֵנֵי השבט,	נְרֵאִית,
נש"ק	תח"ח	בד"ה/י	נס"ה/י
יְשִׁיקוּ אֶתְךָ	תְּמִימוֹת,	מִדַּע בְּדִלּוֹנֵי,	נְסוּיִם,

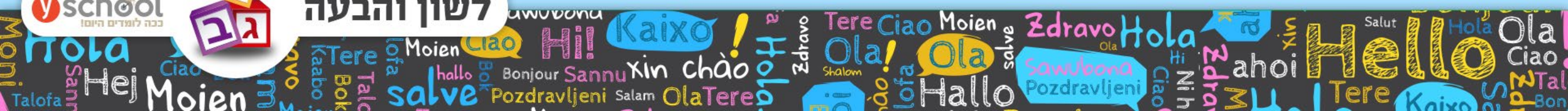
(1) ברשימת המילים המודגשות הקף רק את אותיות יו"ד השורשיות.

(2) לפניך רשימת מילים.

י/וש"ר מקטול

הקף את המילים הנוטות באותו המשקל של המילה מִיְשׁוּרֵי.

זמ"ר	כנ"ר	סת"ר	חת"נ	יונ"ק	שע"נ
מְזַמְּרִים	כְּנֻרִים	מְסַתְּרִים	מְחַתְּנִים	תְּיוֹנְקִים	מְשַׁעְּרִים

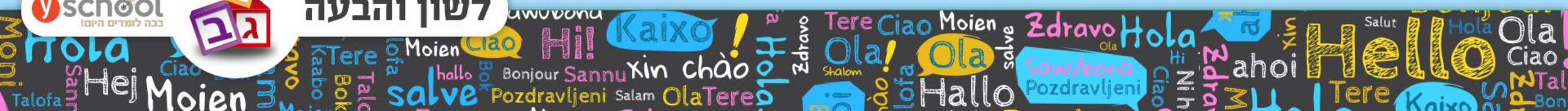
דיוקי הגייה

איציק הוא **מציל** / **מציל**. בינוני הפעיל במשקל **מְקָטִיל**.

בקיץ נטפתי **זָעָה** / **זִיעָה**. שורש הוא **יז"ע**.

במשפחה הזאת יש שני **מְפָרְנָסִים** / **מְפָרְנָסִים**. בינוני הפעיל אין דגש באות **כ** כפת שהיא פ' הפועל.

אפשר לקבל **מְצִית** / **מְצִית** ? בינוני הפעיל במשקל **מְקָטִיל**.

נושא השיעור הבא:

תצורת השם - השפעת הגזרות על משקלי השם ב:

נלי"ה, נל"א, גרוניות, ע"ו, ע"ע

